

ВІДОБРАЖЕННЯ ФЕМІНІСТИЧНИХ РУХІВ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Левковська Ольга

Національний технічний університет України «КПІ ім. І. Сікорського»

Анотація. В статті розглянута проблема фемінізації німецької мови та вплив цього лінгвістичного явища на сучасні соціальні тенденції німецького суспільства. Мета статті полягає у виявленні нових перспектив у феміністичному русі в мові для лінгвістів.

Ключові слова. Фемінізм, німецька мова, етимологія, сексизм.

Проблема фемінізму у сучасному світі, на жаль, все ще залишається дуже актуальною, а сам термін – до сьогодні вважається соціологічним неологізмом (враховуючи те, що існує він вже декілька століть). Складне переплетіння культурних, психологічних та соціальних аспектів цього напрямку робить саме поняття «стать» предметом дослідження для неймовірної кількості наук та дисциплін. Слід, однак, зауважити, що гендерне питання найпізніше стало розглядатися у лінгвістиці (друга половина 20-го століття), у порівнянні з іншими гуманітарними науками. Найпрогресивнішою країною Європи у питанні розвитку феміністичних рухів у мові сміливо можна назвати саме Німеччину. Фундамент феміністичного аналізу німецької мови був покладений такими визначними науковими діячами як Зента Трьоммель-Пльотц, Луїза Ф. Пуш та Дебора Таннен.

У чому полягає суть феміністичного руху у мові? Передусім феміністки-лінгвістки вивчають вплив мови на соціальні та комунікативні аспекти гендерної нерівності та намагаються протистояти укріпленню мовних гендерних стереотипів. Коротше кажучи: банальна боротьба з сексизмом, тільки в межах конкретної мови. Основна мета – створення реформації вживання мови, що повністю знищить дискримінацію жінок

через мову. Тут, власне, і виникає найбільша проблема для носійок романо-германських мов. Це не є новиною, що людське суспільство майже одразу будувалося на засадах патріархату. До нашого часу цей устрій ніколи не змінювався і слушно буде зауважити, що етимологія майже усіх слів, що стосуються людини та її характеристик, має у сучасному розумінні виключно сексистський характер. Особливо, якщо взяти німецьку мову: слова «Frau» (жінка), «Mann» (чоловік) та «Mensch» (людина). Одразу не виникає жодних сумнівів, що права жінок тут не порушені, адже для позначення людини існують три окремих слова. Але, якщо поглибитись у вивчення походження цих слів, то впливає: слова «Mann» та «Mensch» по своїй суті раніше мали абсолютно однакове значення, а саме слово «Mensch» було нічим іншим, як просто отриманий від «Mann» прикметник (писався «Männisch») [1, с. 5]. Якщо ж взяти саме етимологію, то «Mann» походить від індоєвропейського дієслівного кореня зі значенням «думати, мислити». Отже тут зрозуміло, чоловік – створіння, що мислить. Хочеться вірити в те, що і слово «Frau» має позитивне походження і може десь дуже давно було пов'язано з мисленням. На жаль, слово «Frau» виникло з германського слова, що не збереглося у німецькій мові та мало значення «господар», тобто також вказує на чоловіка [2].

Відкривається неосяжний об'єм роботи для німецьких мовознавців, що розвивають феміністичний рух у своїй мові. Адже щоб досягти мети (повного позбавлення сексизму у мові), їм доведеться не просто впливати на лексичне вживання слів, а й змінити їх морфологію, що здається неможливим. Але важливим залишається те, який внесок зробили ці дослідники і як це впливає на наше життя. Феміністська критика мови сприяла вдосконаленню методів дискурсивних практик, таким чином полегшивши значну кількість проблем, що пов'язані з міжкультурним спілкуванням. З'явилась феміністська лінгвістика, що створила перелік нових термінів, які стали дуже важливими для соціальної сфери наук. Логічно, що феміністичний рух у мові сприяв вивченню чоловічого питання

у мові та аналізу так званого «чоловічого словника». І, звісно ж, завдяки цьому напряму жінки в Німеччині змогли побачити себе по-новому через мову, виражати себе у мові та бути почутими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dieter E. Zimmer «Die Der Das» // Die Zeit Nr. 17/1984 – S. 5
2. Л.П. Лобанова «Феминизм: от дела к слову!» // журнал "Виноград". № 3/2007
3. S. Tromel-Plotz, Frausprache, Sprache der Veranderung (Frankfurt-a-M: Taschenb.Verlag, 1995)
4. Кирилина А.В. Гендер: лингвистические аспекты. С. 36-37.
5. Елена Горошко «Гендерная проблематика в языкознании» // журнал "Женщина и общество"